

WILHELM SCHMID • Ölümü Atlamak

*Den Tod überleben. Vom Umgang mit dem Unfassbaren*

© 2024 Insel Verlag Anton Kippenberg GmbH & Co. KG, Berlin

İletişim Yayınları 3518 • Psykhe Dizisi 58

ISBN-13: 978-975-05-3795-0

© 2025 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2025, İstanbul

*EDİTÖR* Bahar Siber

*KAPAK* Suat Aysu

*KAPAK* ve *İÇ İLLÜSTRASYONLAR* Ceren Oykut

*UYGULAMA* Hüsnü Abbas

*DÜZELTİ* Bahri Özcan

*BASKI* Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

*CİLT* Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

**İletişim Yayınları** · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

WILHELM SCHMID

# Ölümü Atlasmak

Kavranamaz Olanla  
Baş Etmek Üzerine

*Den Tod überleben  
Vom Umgang mit dem Unfassbaren*

ÇEVİREN

*Tanıl Bora*



WILHELM SCHMID 1953'te Almanya'da Bavyera-Süebya (Schwaben) bölgesinde doğdu. Berlin, Paris ve Tübingen'de felsefe eğitimi aldı. Çeşitli Alman üniversitelerinde çalıştı, Riga ve Tiflis üniversitelerinde misafir öğretim üyeliği yaptı. Bir dönem Zürih'te bir hastanede hastalara "felsefeyle manevi destek" hizmetinde çalıştı. Halen Erfurt Üniversitesi'nde dışarıdan felsefe dersleri veriyor. Almanya'da ve dünyanın çeşitli yerlerinde tebliğler sunuyor. Yirmi beşi aşkın dile çevrilen kitaplarının dünya çapındaki satışı bir milyonun üzerindedir. İletişim'den yayımlanan kitapları: *Mutsuz Olmak. Bir Yüreklendirme* (2014), *Aşk. Neden Bu Kadar Zordur ve Yine de Nasıl Mümkün Olur?* (2014), *Sakin Olmak. Yaşlanırken Kazandıklarımız* (2015), *Arkadaşıhtaki Saadete Dair* (2015), *Düşmanlığın Faydaları* (2017), *Anne Baba ve Büyükanne Büyükbaba Olmanın Sevinçleri Üzerine* (2018), *Hediye Vermek ve Hediye Almak Üzerine* (2018), *Kendiyle Dost Olmak Hayatı Nasıl Kolaylaştırır?* (2019), *Dokunmanın Gücü Üzerine* (2020), *Seks Olmayınca - Yeniden Başlama Sanatı Üzerine* (2021) ve *Salınmak. Hayattan Sevinç Duyuma Sanatı* (2024), *Ölümü Atlamak - Kavranamaz Olanla Baş Etmek Üzerine* (2025).

# İÇİNDEKİLER

<b>ÖNSÖZ</b> .....	7
<b>BİRİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>KARIM NEREDE?</b> .....	15
<b>İKİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>ÖLENE KADAR SEVMEK</b> .....	23
<b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM</b>	
<b>YAŞAMA SANATI VE ÖLME SANATI</b> .....	33
<b>DÖRDÜNCÜ BÖLÜM</b>	
<b>ÖLÜMLE İLİŞKİNİN EVRELERİ</b> .....	43
<b>BEŞİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>ÖLÜM SAHİDEN VAR MI?</b> .....	53
<b>ALTINCI BÖLÜM</b>	
<b>ÖLÜMDEN SONRA HAYAT VAR MI?</b> .....	63
<b>YEDİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>ÖLÜMÜ ATLATMAK MI, ÖLÜMÜ AŞMAK MI?</b> .....	73
<b>SEKİZİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>HAYATTAN KURTULUŞ OLARAK ÖLÜM</b> .....	81

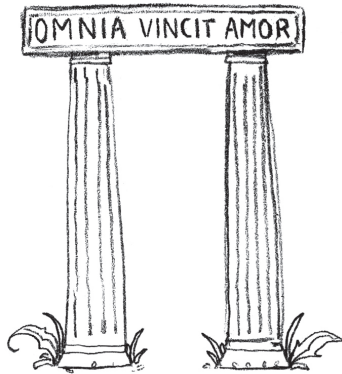
DOKUZUNCU BÖLÜM

**İNSANI NE TESELLİ EDEBİLİR?..... 91**

ONUNCU BÖLÜM

**KARIMA BORÇLU OLDUKLARIM ..... 103**

# ÖNSÖZ







Şaşkınlığım muazzamdı. Berlin-Brandenburg (BER) havaalanında güvenlikten geçiyordum. Anahtarı, cüzdanı, kemeri, gömlek ve pantolon ceplerindeki ıvır zıvırı kurallara uygun olarak ayrı bir kaba koymuştum. Dedektör yine de ötüyordu. Güvenlik noktasındaki görevli yanına gelmem için işaret etti ve beni baştan aşağı elle aramaya girişti. Hiçbir şey yoktu. O sırada aklına bir şaka geldi: “Yanınızda kadın mı var?” Yanındaki kadın görevli “Ha? Nasıl sorular soruyorsun sen öyle?” diye çıkıştı ona bunun üzerine. Adam “Erkek ağzı işte!” diye özür diledi. Ben de ona suç ortağımış gibi gülümsedim.

Bir şey mi sezmişti? Sahiden karıma aslında iki yıl önce çıkmak istediğimiz bu seyahatte bana eşlik etmesi için ısrarla ricada bulunmuştum. İkna edememiştim, hiçbir koşulda uçmak istemiyordu, beyinde metastaz vardı. Bir yıl sonra öldü. Daima beraber olacağımıza dair birbirimize söz vermiştik; “maddenin hangi halinde olursa olsun,” onun dediği gibi. Nerede olursam olayım, enerjetik biçimde hâlâ birbirimize yakın olduğumuzu günbegün hissediyorum.

Güvenlik kontrolünde ağırlık yapan bu muydu? Dedektör, birisi oradan iki kişinin enerjisiyle geçmek istediği için mi ötmüştü?

Ölümlerle baş edilebilir mi, nasıl olabilir bu? Karım fiziki haliyle artık varolmadığında kendime sorduğum soru buydu. Bir müddet daha hayatta kalacak olanın karşı karşıya kaldığı dolaysız meydan okuma, budur. O zamandan beri bana en fazla yardımı dokunan şey, bu şahane kadının özel enerjisiyle dopdolu olma duygusudur. Sevgimiz öyle büyüktü ki, rahatlıkla ölümden sonra da hayatta kalabilir. Henüz beraber Latince öğrenen genç âşıklarken, şu kadim *Omnia vincit amor* cümlesi büyülerdi bizi: Aşk her şeyi yener. Yani onu da. *Onu* mu? Ölüm genellikle kişileştirilir, Almanda erilmiş gibi görünüyor, *der Tod*; Fransızca da ise dişil, *la mort*. Oysa söz konusu olan bir *Es*'tir, bir olgudur o.<sup>1</sup>

Ölümlerle baş etmenin sevilen bir yöntemi, ondan bahsetmemektir. Artık bir tabu değildir gerçi ölüm, fakat birçokları onu konu etmez. “Kimse onun üzerine konuşmayı sevmez,” diyordu geçende birisi. Artık kendisiyle yüzleşmeyen bir toplumda, ölüm insanın dilinin de tutulmasına yol açar. O zaman hayat, sonunu düşünmemek demek olur. *Don't mention the end* (sonundan bahsetme). İnsanların çoğu ölümün bilinciyle yaşamak yerine, olabildiğince kısıtsızca yaşamın sevincini duymak ister. Buna karşı diyecek bir şey yoktur. Ölümden daha önemlisi, onun öncesindeki hayattır. Neşeli, dopdolu, belki de çılgınca hareketli bir hayat sürmek, insan yaşarken, hüzünlü bir hayattan daha iyidir. Ancak arada sırada işin sonundan gelecek bir işaret, insanı gayrete getirmek bakımından iyi olabilir. İşte, biraz olsun yaklaşan ölüm, bunu sağlar. Onun yarattığı şok dalgası, in-

---

1 Yazar, ölüm sözcüğünün Almanda eril (*der*), Fransızca da dişil (*la*) artikel almasına vurgu yapıyor. Ona göre ölüm, nötr zamirle (*Es*) anımalıdır.

sanın pek konu edilmemesi gereken kendi sonuna dair düşünceleri harekete geçirir. Tanıdığınız bir insan “gidince”, kendiliğinden birtakım sorular belirir: Benim hayatım ne olacak? Bu hayatta daha neler yapabilirim? Peki ya o zaman geldiğinde...? Ölümün tamamen bilincinde olarak, hayatı sevmeyi başarabilir miyim?

İnsanî açıdan bakıldığında ölüm bir felâkettir, kelimenin iki anlamıyla felâket: Korkunç bir şeydir, aynı zamanda her şeyi değiştiren bir korkunç şeydir. Bazılarına iple çektikleri kurtuluşu getirir, onları melankoliden, ağrıdan ve acıdan kurtarır. Bazıları onu, belirsiz veya önceden belirlenmiş bir zamanın arifesindeki doğal bir hadise olarak görürler. Bazıları onu, aslında bertaraf edilmesi gereken kötü bir münasebetsizlik sayarlar. Acaba bir gün, gerçekten ölümle baş etmek mümkün olabilecek mi? Bazı araştırma programları ve ilaç sanayiindeki gelişmeler, onu ileriye atmayı ve nihayetinde tamamen aşmayı hedefliyor. Bu olursa, birçoklarının en derin özlemi olan Son’un sona ermesi arzusu, gerçekleşmiş olacaktır.

Ama bu ihtimalin de ortaya attığı sorular var. Ölüm ölürse, ne olur? O vazgeçilmez midir? O zaman hayat nasıl yenilenir? Bu dünyanın sağladığı takviye eksik kalırsa, öte dünyanın da mı nesli tükenir? Ölümü atlatır ama sıkıntıdan geberirlerse, insanlığın soyu tükenir mi? Hayat, şimdiye dek, bir futbol maçına benzerdi. Tükenen oyuncular oyundan alınır, yerlerine taze güçleriyle oyuna yeni bir itki vermeleri için başka oyuncular sokulurdu. Hayatın rejenerasyonu için hiç kimse bundan daha iyi bir şey keşfedebilmiş değildir. Ölümsüz bir hayatın, evrimin bir çıkmaz sokağı olduğu gerçeğiyle yüz yüze kalabiliriz. Bunun “Darwinist” bir görüş olduğuna dair ithamlar, bu işte idmanlı olan doğayı ırgalamaz. Doğanın bakış açısından, ölüm bir başarı modelidir.